

Zionismens iboende autisme!

Skrevet af: **Jacques Hersh** | Offentliggjort: 15. april 2013

Et besynderligt fænomen, som har domineret den europæiske kultursfære i mere end 60 år, er den goodwill Zionismens statsprojekt har opnået. Som den palæstinensisk-amerikanske intellektuelle Edward Said skrev: "Israel er unik i verden med hensyn til de undskyldninger der gøres for landets opførelse." Et paradoks, når man husker, at jødehad har været en historisk bestanddel af den europæiske kultursfæres ideologiske overbygning.

Ud over det kollektive skyld-kompleks i forbindelse med Holocaust under Anden Verdenskrig har Vestens holdning til den jødiske statsdannelse stiltiende været tilknyttet "orientalismen," dvs. den koloniale mentalitet der betragtede Arabien med skepsis og fjendskab. Til gengæld blev dannelsen af en zionistisk stat i Vestasien, på et tidspunkt hvor politisk afkolonisering var godt i gang, af den arabiske politiske kultur opfattet som endnu et eksempel på europæisk kolonialisme. Sidst nævnte udlægning var mindre fantasifuld, end man skulle tro!

Zionismens studehandel med antisemitisme

Grundlæggeren af politisk Zionisme, Theodor Herzl, opstillede i sin tid et fundamentalt paradoks: På den ene side var jødisk nationalisme svaret på europæisk antisemitisme, på den anden, var det zionistiske projekt afhængigt af de europæiske stormagter. I sin bog "Der Judenstaat" (1896) foreslog han følgende studehandel: En sådan statsdannelse i Palæstina ville løse Europas jødiske problem samtidig med at den ville blive "en del af en europæisk fæstningsvold imod Asien, en fremskudt post af civilisation overfor barbarismen." Til gengæld skulle Europa "garantere vores eksistens." M.a.o. en kynisk tankegang der indebar en belønning til europæisk antisemitisme ved at anbringe ofrene for jødehad på frontlinjen i Europas konfrontation med Orienten!

I denne forbindelse er det interessant at bemærke at Balfour Deklarationen i 1917, hvormed England lovede zionisterne et hjemland i Palæstina, bl.a. blev til som tak for amerikanske jøders pres for at få USA inddraget i Første Verdenskrig. Imidlertid anså et flertal af de assimilerede britiske jøder, blandt andet den indflydelsesrige politiker Edwin Samuel Montagu, dokumentet som udtryk af antisemitisme. Kritikken gik desuden ud på at Zionismen derigennem fremmede et indtryk af mangel jødisk patriotisme i Diasporaen.

I det 19. og første halvdel af det 20. århundrede var verdens jøder ikke underlagt en monolitisk ideologi eller politik! Zionismen lå i skarp konkurrence med andre politiske strømninger (ortodokse, socialister, assimilationister, etc.). I modsætning til politisk Zionisme, promoverede kulturel Zionisme visionen om en bi-national (jødisk-arabisk) stat i Palæstina. Op til Anden Verdenskrig ønskede et flertal af Østeuropas jøder at emigrere til USA uanset at den amerikanske stat opretholdt en kvote-politik selv efter Hitler truede med at gøre Europa "Judenrein"!

Jødisk nationalismens sejr og den palæstinensiske Nakba

Efter Anden Verdenskrig blev europæisk støtte til Zionismens selv-proklamerede nationale befrielsesbevægelse symptomatisk. I den forbindelse glemmes det ofte i den herskende fortælling, at Sovjetblokken, endnu før Vesten, var med til aktivt at yde militær og diplomatisk hjælp til den nyfødte jødiske stat. Forklaringen ligger nok i fortiden. Historisk havde USSR haft en tvetydig politisk holdning til sin jødiske befolkning. Den sovjetiske føderale statsmagt anerkendte jødernes identitet baseret på religion men alligevel blev de identificeret som en af landets talrige nationaliteter. En politik der svarede til Zionismens selvforståelse men som af mange den gang blev

betegnet som antisemitisk! Et år efter Hitler var kommet til magten i 1933 blev en Jødisk Autonom Region etableret i Birobidzan. Den eksisterer den dag i dag.

Logikken bag Sovjetunionens støtte til det zionistiske projekt i anden halvdel af 1940'erne var en opfattelse af Zionismen som en anti-imperialistisk bevægelse. Faktisk havde zionistiske militære organisationer anvendt terrorisme imod britiske tropper i kampen for selvstændighed. Desuden frembød staten Israel socialistiske træk (Kibbutz-bevægelsen, en stærkt organiseret arbejderklasse, etc.). Antagelsen bag Sovjetunionens politik i dette spørgsmål var at etableringen af Israel ikke ville udgøre en hindring for en palæstinensisk stat, som FN havde vedtaget.

Udråbelsen af en jødisk stat i den arabiske sfære kunne ikke andet end påvirke hele området. Europas jødiske problem blev forvandlet til en konfrontation mellem jøder og arabere. Mindre end et årti efter Holocaust oplevede palæstinenserne oprettelsen af den zionistiske statsdannelse som en katastrofe (Nakba). I denne forbindelse har israelske historikere, bl.a. Ilan Pappé, dokumenteret at jødiske tropper fra første færd gennemførte etnisk udrensning imod den palæstinensiske befolkning. Siden maj 1948 har Israel været involveret i mere end 15 krige med sine naboer og er blevet regionens Sparta.

Palæstinenserens skæbne har været med til at skabe en kilde til konfrontation mellem den vestlige og den mellemøstlige politiske kultur. Mens palæstinenserens situation og kamp for opnåelse af en national stat fik sympati i den arabiske og muslimske verden samt i de socialistiske lande, var det omvendt i Vesten. Her blev den zionistiske version accepteret som sandheden, mens en fortolkning der inddrog de palæstinensiske lidelser blev forhindret i at få genklang. Faktisk har det været nemmere for journalister, akademikere samt kulturpersonligheder i selve Israel at udtrykke sig kritisk overfor den zionistiske stats fortid, nutid og fremtid.

Asymmetrisk alliance: USA-Israel

Når kritik af Israels historie eller politik overfor palæstinenserne forekommer i Vesten, bliver den hurtigt stemplet som antisemitisk. Ikke alene har den offentlige diskurs i Europa og USA en pro-israelsk partiskhed, men Zionismen har tillige opnået en geopolitisk alliance med USA som beskytter landet imod enhver fjende. Aldrig før har en patron-klient relation været så domineret af klient-statens asymmetrisk store indflydelse på sin beskytter. Siden 1949 har Israel modtaget ca. 123 milliarder dollars i amerikansk bistand inklusive militærhjælp. Proportionerne er slående! Allerede i 1981 skrev Wolf Blitzer, som den gang var Jerusalem Posts korrespondent i Washington, følgende: "... med undtagelse af Sydvietnam, har Israel modtaget mere amerikansk officiel hjælp end noget andet land—inklusive de vesteuropæiske under efterkrigstidens Marshall Plan." Siden år 2000 har Israel modtaget ca. 3 milliarder dollar om året. Dette til trods for at landet er medlem af de udviklede kapitalistiske landes organisation OECD og har en af de stærkeste økonomier i verden.

Amerikansk støtte til Israel er ikke kun af økonomisk og militær art. Siden 1972 har USA nedlagt ca. 50 vetoer i FN for at værne om Israels politik! Den automatiske støtte til Israel har skadet USA's forhold til andre aktører i Mellemøsten og i visse tilfælde isoleret USA fra resten af "verdenssamfundet".

Ydermere præges amerikansk indenrigspolitik af israelsk indblanding. Washington politikere mistænkeliggøres hvis de har ytret sig skeptisk overfor israelsk politik. Pro-israelske interesseorganisationer kan påvirke udnævnelsen af ministre eller ambassadører. Senest sagen om udnævnelse af Chuck Hagel som forsvarsminister. Med sjældne undtagelser er amerikanske politikere bundet til en pro-Israel kurs. Præsident Reagans tidligere medarbejder, Pat Buchanan, kalder ligefrem den amerikanske kongres for "israelsk besat område"!

Under det sidste amerikanske præsident-valg tog Israels statsminister Benjamin Netanyahu stilling

for kandidaten Mitt Romney. En uhørt indblanding i et andet lands indenrigspolitik! Ikke desto mindre kan en vis bekymring og skepsis over Zionismens slutspil dog iagttages i det amerikanske udenrigspolitiske establishment. Flere og flere officerer og udenrigspolitiske specialister har haft svært ved at acceptere den måde den regerende israelske Likud-koalition (i samarbejde med de amerikanske nykonservative og den israelske lobby) har forsøgt at diktere USA's politik i Mellemøsten – ikke mindst overfor Iran. Den tidligere nationale sikkerheds-rådgiver under Carter regeringen, Zbigniew Brzezinski, har advaret om at "USA ikke vil følge Israel som et æsel!" Til forskel fra de nykonservative kræfter som promoverer alliancen med Israel i Mellemøsten, er han klar over at Amerikas strategiske interesser reelt befinder sig i Det fjerne Østen og Centralasien.

Også den amerikanske venstrefløj har haft problemer med at forholde sig til relationen mellem supermagten og Israel. Den amerikanske sociolog, James Petras, har udviklet begrebet ZioCon, for at betegne alliancen mellem zionister og nykonservative kredse som influerer det amerikanske politiske establishment med henblik på at få USA til at realisere Israels udenrigspolitiske målsætninger. Modsat denne reduktionisme har Noam Chomsky understreget at Israel selv er en vigtig brik for gennemførelsen af amerikansk udenrigspolitik i verden. Desuden mener han at andre lobbyer, såsom det militær-industrielle kompleks eller olieindustrien, har større indflydelse på USA's internationale strategi end de pro-israelske organisationer.

Som bekræftelse af denne tese er det værd at huske at Israel har haft stor betydning for USA's strategi i Mellemøsten, ligesom Israel har bidraget til bekæmpelsen af revolutionære bevægelser i Centralamerika og Afrika samt siden 1992 støttet den amerikanske embargo imod Cuba under alle årlige afstemninger i FNs General Forsamling. I Venezuela har oppositionsleder, Henrique Capriles Radonsky, ifølge Hugo Chavez fået støtte fra Israel. Oppositionens program lover en nedkøling af relationerne til Iran og afskaffelsen af de venezuelanske subsidierede olie-leverancer til Cuba og Nicaragua. En politik som vil falde i tråd både med Washingtons strategi overfor Venezuela og med Israels konflikt med Iran.

Kristen Zionisme og den amerikanske Diaspora

Hvis man vil forstå amerikansk-israelske relationer må man imidlertid også inddrage det religiøse element i USA. Den amerikanske politiske kultur er meget påvirket af religion. I denne sammenhæng må den kristne Zionismes betydning i amerikansk politik ikke undervurderes. Ifølge forskellige kilder findes der mellem 50 millioner og 70 millioner amerikanere som tror at jøderne er Guds udvalgte folk der som forudsætning for Jesu anden genkomst må befolke det "Hellige land". Paradokset er at disse kristne zionister er meget lidt bekymrede over den måde de kristne arabere behandles i Palæstina!

Denne amerikanske vælgermasse har ikke kun stor indflydelse på lokalt plan i midtvest og sydstaterne men er også blevet en bestanddel af det republikanske højre i Washington. De påvirker den ideologiske diskurs og gennemførelse af amerikansk politik i støtten til Israel. Som den amerikanske historiker Stephen Zunes udtrykte det i 2004: "Det ser ud til at højrefløjens kristne zionister, på nuværende tidspunkt, er mere betydningsfulde i udformningen af amerikansk politik overfor Israel end jødiske zionister ..." Den implicitte alliance mellem jødisk og kristen Zionisme har ikke fanget mediernes interesse men repræsenterer ikke desto mindre en betydningsfuld brik i forståelsen af USA-Israel relationerne.

Hvad angår den jødiske Diaspora, og især amerikanske jøders politiske kultur, finder flere og flere det vanskeligt at identificere sig med det zionistiske establishments mantra at Israel handler i "vores navn". Især en tiltagende del af den jødiske ungdom i USA synes at være blevet desillusioneret over israelsk politik; de føler sig fremmedgjort overfor besættelsen af de palæstinensiske territorier, samt og ikke mindst Israels anvendelse af militærmagt mod den civile befolkning. Det sidste amerikanske valg bar præg af denne modningsproces. Til trods for den israelske lobbys promovning af den

republikanske kandidat, stemte et flertal af amerikanske jøder på Barack Obama!

Denne udvikling svækker både påstanden om Zionismens totale ideologiske hegemoni over jøderne såvel som den antisemitiske konspirationsteori, der fremmer det indtryk at jøderne i Diasporaen og i Israel har et fælles projekt om verdens dominans. I modsætning til disse reduktionistiske forestillinger er situationen den, at Zionismen samt den jødiske identitet er ved at træde ind i en ny til dels selvskabt politisk virkelighed.

Hvor går Israel hen?

Hvordan denne udvikling vil forme sig er vanskelig at forudse. Men man kan vove den påstand at bedømmelsen af Israels politik fra nu af vil fokusere mere på landets handlinger og i mindre grad på den reference-ramme som gjorde jøderne til uskyldige, permanente ofre. I sin bog "The Holocaust Is Over: We Must Rise From Its Ashes" skriver Avraham Burg, der var præsident for det israelske parlament (Knesset) fra 1999 til 2003, at Israels ledere opportunistisk har misbrugt mindet om Holocaust som kontrolinstrument i skabelsen af en permanent angst-atmosfære med henblik på at gøre opnåelsen af fred med palæstinenserne umulig.

Uanset højrefløjens diskurs om en eksistentiel trussel fra Iran, står Israel på tærsklen til en post-Holocaust eksistens som kommer til at forandre opfattelsen af landets karakter, forholdet til Diasporaen, positionen i Mellemøsten og ikke mindst forbindelsen til dets vestlige allierede (først og fremmest USA). For nylig skal præsident Barak Obama have udtrykt problematikken på følgende måde: "Israel ved ikke hvad der er i landets bedste interesse."

For ikke så længe siden skal den tidligere amerikanske udenrigsminister, Henry Kissinger, have sagt at om 10 år vil Israel ikke mere eksistere. Israels tidligere udenrigsminister, Tzipi Livni, udtalte noget tilsvarende under den seneste valgkamp: "Netanyahu fører os imod den jødiske stats opløsning. Israelerne må vælge mellem ekstremisme og Zionisme." Faktisk er radikaliseringen af Zionismen et symptom på den krise som Israel gennemlever. (Paradoksalt blev hun medlem af Netanyahus regering efter valget!)

Ikke desto mindre synes de bekymringer som kommer fra zionister i Israel eller jøder i Diasporaen at spå en dystre fremtid for den zionistiske stat. Men da Irans præsident, Mahmood Ahmedinejad, kom med en lignende forudsigelse om det zionistiske regimes forfald, blev han stemplet som en ny Hitler!

Uanset hvordan man vender eller drejer det, er det relevant at fundere over hvilken slags stat Israel vil være om et årti! Zionismen har fuldført sin utopi. Men resultatet er en stat uden faste grænser eller forfatning. En politisk konstruktion der ønsker at blive opfattet som en "demokratisk jødisk stat". Dette, til trods for at ca. 20,4 % af landets befolkning består af muslimer eller kristne, der tilhører en arabisk eller palæstinensisk identitet med israelsk borgerskab. Kan/vil en "jødisk stat" garantere sit mindretals demokratiske rettigheder? Hidtil er de blevet behandlet som anden rangs borgere. Dette ikke-jødiske mindretal er desuden meget større hvis man inkluderer befolkningen i de besatte territorier. Uden en to-stats løsning frygter mange zionister at projektet om en "jødisk og demokratisk stat" vil forblive en selvmodsigelse.

Det er ironisk i denne forbindelse at minde om den politiske Zionismes gamle mantra. Nemlig at Palæstina var "et land uden et folk for et folk uden et land"! Daværende israelske statsminister Golda Meir udtalte den 15. juni 1969 til det britiske blad "Sunday Times": "Der findes ikke noget palæstinensisk folk... Det er ikke som om vi kom og smed dem ud og tog deres land. De eksisterede ikke." M.a.o. er det lykkedes den zionistiske stat at forvandle Palæstinens oprindelige befolkning fra at være "et ikke-eksisterende folk" med land, til et eksisterende folk uden land men med nationale aspirationer!

Historiens ironi består i at Zionismen fik held med at få jøderne og resten af verden til at acceptere begrebet "jødiske folk" som en del af Israels nationale mytologi. I sin bog, "When and How the Jewish People Was Invented", foreslår den israelske historiker Shlomo Sand et nyt paradigme. Han opstiller den tese at det jødiske folk aldrig har eksisteret som "nation-rose" med en fælles oprindelse, men er en farverig sammensætning af forskellige etniske grupper der gennem historien konverterede til den jødiske religion.

Lige så dygtig som Zionismen var til at opbygge en moderne stats konstruktion, lige så dygtig var Israel til at ødelægge forudsætningerne for en palæstinensisk stat. Den israelske sociolog, Baruch Kimmerling anvendte udtrykket "politicide" for at beskrive den proces som indebærer "sociale, politiske og militære aktiviteter der har til formål at tilintetgøre den politiske og nationale eksistens af et helt fællesskab samt fratager det muligheden for selvbestemmelse." ("Politicide: Ariel Sharon's War Against the Palestinians").

Den politik som staten Israel således har ført overfor palæstinenserne har været præget af hverken en to-stats løsning som ville indskrænke den territoriale mulighed for et stor "Eretz Israel" eller en bi-national stats løsning som i sin konsekvens ville have gjort en ende på projektet "Zionisme i et land".

Udover det uløste demografiske problem er der endnu et eksistentielt spørgsmål, nemlig om Israel vil/kan lade sig integrere i Mellemøsten, ikke som en vestlig bastion eller regional hegemon, men som et samfund med rødder i Palæstinas oprindelige semitiske kultur. Dvs. enten som en slags geografisk ghetto eller som en integreret statsdannelse i det mellemøstlige rum?

Politisk Zionismes grundantagelser og hybris

For at perspektivere Israels dilemma og Diasporaens fremtid er det nødvendigt at huske lidt af den kontekstuelle fortid. Den politiske zionismes projekt har haft to ideologiske grund-antagelser. Den ene byggede på en forståelse af et religiøst fællesskab som kimen til en moderne folkeidentitet. Altså forestillingen om en jødisk nation. Den anden antagelse var at jøderne - i modsætning til andre folkeslag—var konfronteret med en permanent fare for diskrimination og i værste fald udryddelse.

Som konsekvens af dette verdensbillede kunne den eksistentielle trussel imod jøderne, ifølge Zionismen, kun holdes i ave af en stat som garant for både Israels jødiske borgere samt Diasporaens jøders sikkerhed og overlevelse. Ikke alene har den historiske erfaring styrket denne ideologiske fortælling blandt jøder men den har opnået sympati og støtte i de forhenværende antisemitiske vestlige samfund. En dialektisk proces fandt sted hvor europæisk antisemitisme bidrog, først til opkomsten af jødisk nationalisme som ideologi, og senere til staten Israel. Som den israelske kommentator Uri Avneri skriver: "Moderne Zionisme fødtes som direkte svar på antisemitismen. Det var ikke tilfældigt at begrebet 'Zionismus' blev anvendt ca. 20 år efter at begrebet 'Antisemitismus' var blevet lanceret i Tyskland. De er tvillinger." Paradokset bestod i, at Zionisme-teoretikere kom til at betragte jødernes assimilation i Diasporaen som en større trussel for det jødiske folks overlevelse end antisemitismen!

Det er netop den historiske udvikling som afslører politisk Zionismes hybris. Til trods for staten Israels eksistens og styrke (alliance med Vesten, stærkt militær, atombomber, modernitet, etc.) befinder landet sig, ifølge den officielle diskurs, overfor eksistentielle trusler: Palæstinenserne tilstedeværelse med kravet om en nationalstat. Hvad angår Iran - der ikke har en atomar-kapabilitet - fremmer man et fjendebillede der går ud på at Teherans teokrati truer Israels eksistens med Holocaust nummer 2. Zionismens instrumentalisering af en påstået dødstrussel imod staten Israel og en eksisterende antisemitisme i Diasporaen indrømmer indirekte at skabelsen af den zionistiske stat endnu ikke har løst det jødiske problem!

Det andet område hvor Zionismen synes at have spillet fallit berører jødernes situation i Diasporaen. Til trods for zionistiske og andre jødiske organisationers anstrengelser forekommer interessen for Israel at være dalende blandt jøderne, især i USA. Samtidig med det faldende jødehad i Vesten synes også den jødiske identitet at være truet af assimilation. Det er således næsten patetisk at læse hvad den jødiske zionist Alan Dershowitz, skriver om denne proces i sin bog: "The Vanishing American Jew": "Den gode nyhed er at amerikanske jøder - som individer - aldrig har været mere sikre, mere accepteret, mere velhavende og mindre forfulgt af diskrimination eller antisemitisme. Den dårlige nyhed er at amerikanske jøder - som folk - aldrig har været i større fare for at forsvinde gennem assimilation, blandede ægteskaber, og lave fødselstal."

For at forstå essensen bag denne pessimisme kan det være nyttigt at sammenligne den med holdningen hos en aktivt praktiserende nykonservativ jødisk politiker i forskellige republikanske regeringer. I sin bog fra 1997 "Fate or Fear: How Jews Can Survive in Christian America" udtrykker Elliot Abrams hvor amerikanske jøders loyalitet burde ligge: "Udenfor landet Israel kan der ikke eksistere nogen tvivl om, at jøder, trofaste til pagten mellem Gud og Abraham, skal holde sig afsides fra de nationer hvor de lever. Det ligger i selve sagens natur, at være jøde er at holde sig på afstand - undtaget i Israel - fra resten af befolkningen." En holdning der rejser spørgsmål om Diasporajødernes loyalitet.

Zionismens jødiske dilemma kommer mere og mere til at ligne situation i det 20. århundrede hvor jødernes valg bestod i at tilpasse sig modernitet og antisemitisme i den europæiske sfære. Før Holocaust, var jøderne skeptiske i forhold til Zionismen. Konkurrerende ideologiske tilgange som traditionalisme (religion), liberalisme (kapitalisme), socialisme (universalisme) og nationalisme (Zionisme) havde hver deres tag på den jødiske befolkning i Diasporaen. Med Holocaust vandt Zionismen den ideologiske konkurrence og etablerede en moderne kapitalistisk stat der byggede på en sammenblanding af traditionalisme og modernitet. Det er lykkedes at opbygge en jødisk stat ("Zionisme i ét land") uden dog at have løst problemerne med Israels naboer og palæstinenserne. Samtidig er det interne politiske landskab præget af de samme socioøkonomiske problemer som nyliberalismen har forårsaget i de fleste kapitalistiske lande. Ydermere er den jødiske sociale sammensætning i Israel præget af en mosaik af etniske og kulturelle forskelligheder samt og ikke mindst klasseforskelle der holdes sammen af den uløste konflikt med palæstinenserne.

Hvad angår Diasporaens jødernes forhold til Zionismen er det klart at israelsk politik vil svække den tidligere loyalitet overfor Israel. Objektivt må det også erkendes, selvom fremtiden kan være svær at forudse, at jødernes historiske kamp for at blive accepteret som værdige borgere i den europæiske kultursfære stort set synes at være lykkedes. Det er denne tendens som i sin konsekvens vil kunne reducere Zionismen til sine rette proportioner: en eksklusiv statsideologi for Israels blandede jødiske befolkning. Zionismens insisteren på at få den zionistiske stat anerkendt som "jødisk stat" går bl.a. ud på at binde Diasporaen tættere til Israel uden at give dem indflydelse på israelsk politik.